



Списание за наука

„Ново знание“

ISSN 2367-4598 (Online)

ISSN 1314-5703 (Print)

Академично издателство „Талант“

Висше училище по агробизнес и развитие на

регионите - Пловдив

New Knowledge

Journal of Science

ISSN 2367-4598 (Online)

ISSN 1314-5703 (Print)

Academic Publishing House „Talent“

University of Agribusiness and Rural Development

Bulgaria

<http://science.uard.bg>

THE INTEGRATIVE APPROACH TO ENGLISH LANGUAGE TEACHING

Veselina Stefanova

University of agribusiness and rural development, Plovdiv, Bulgaria

Abstract: Our education follows the general trend of opening up to the world - to educate the younger generation in communication skills outside our country. This is not only a subject of foreign language teaching. We must integrate work on life skills into our teaching. Our goal should always be to link our language work to work on life skills, to activate the language of our students in ways that develop these skills and to help them prepare for the constantly changing world that awaits them. The relevance, perspective and possibilities for practical application of the integrative approach in education with a view to increasing the effectiveness of the learning process drew my attention to the problem under study.

Keywords: foreign language teaching; integrative approach; education; key competencies; integrative trends; project method; research method; problem-oriented method.

ИНТЕГРАТИВНИЯТ ПОДХОД В ОБУЧЕНИЕТО ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Веселина Стефанова

Висше училище по агробизнес и развитие на регионите - Пловдив

Резюме: Нашето образование следва общата тенденция за отваряне към света - да възпитава у младото поколение способности за общуване и извън нашата страна. Това не е само предмет на чуждо езиковото обучение. Трябва да интегрираме работата върху жизнените умения в нашето преподаване. Нашата цел винаги трябва да бъде да обвържем нашата езикова работа в работата върху житейските умения, да активираме езика на нашите ученици по начини, които развиват тези умения и да им помогнем да се подготвят за постоянно променящия се свят, който ги очаква. Актуалността, перспективността и възможностите за практическо приложение на интегративния подход в обучението с оглед повишаване на ефективността на учебния процес привлече вниманието ми върху изследвания проблем.

Ключови думи: чуждо езиковото обучение; интегративния подход; обучение; ключовите компетентности; интегративни тенденции; методът на проектите; изследователския метод; проблемноориентирания метод

ВЪВЕДЕНИЕ

Въздействията върху личността на ученика излизат извън рамките на училището и много често преобладават външните за образователната система фактори – семейство, медии, виртуално пространство. Затова на изхода на системата все по-трудно може да се гарантира ефективността на обучението. А това в голяма степен е свързано с осъществяване целите на училището и по-конкретно – целите на всеки учител, не само защото той е изправен пред изпитанията на вътрешното и външно оценяване. Резултатите от обучението са повод за неговата удовлетвореност и проява на учителска компетентност и професионализъм. В условията на демократизиращото се общество и характерните за него процеси на хуманизация, целите на образованието са насочени преди всичко към задоволяване потребностите на ученика. Знанията, уменията и ценностите, които трябва да се усвоят от подрастващите съобразно учебните програми, невинаги съвпадат с интересите на възрастовата група.

Повишените изисквания към образователния процес предполагат необходимостта от обогатяване на класно-урочната система с ефективни съвременни подходи за активно включване на учениците в учебно-познавателната дейност, трансфер на знания и практическо приложение, повишаване на резултатността на обучението. Генералната цел на образованието – цялостно развитие на личността на ученика, развитие на неговите интереси, способности и потребност към познанието, може да бъде постигната чрез актуалния и ориентиран към целите на съвременното обучение интегрален подход. „Интегралният подход е стратегия на мисленето и действията на човека, чрез която той изучава и стимулира интегративните процеси в системните обекти и у себе си в съответствие с всеобщите закономерности на природната и обществената действителност.” (Николов, 1985; 12) Интегративните тенденции и процеси играят ролята на свързващо звено между логиката на научните знания и нуждите на изучаваните учебни дисциплини. Интегративният подход допринася за приоритетно развитие на логическото и критическо мислене на учениците, развитието на тяхната инициативност и находчивост, придобиване на способност да боравят свободно с различни източници на информация, затова според мен, е особено важно неговото адекватно приложение.

Едно от най-големите предизвикателства на XXI век към образованието е как да бъде обучен и възпитан гражданинът на бъдещото общество. Училището трябва да отговаря на нуждите и потребностите на подрастващите, да ги подготвя за реализацията им в един свят, в който можещи уверено да се впишат в него и да реализират своя истински потенциал. Доброто равнище на образованието у нас създава предпоставки за повишаване на конкурентоспособността на младите хора както на националния, така и на европейския трудов пазар и издигане на културата на нацията. Това налага необходимостта от създаване на необходимите условия и предпоставки за ефективно организиране на обучението в съответствие с потребностите на съвременното общество.

Интеграцията (от лат. *integratio* – цялостен, неделим, пълен, всеобхватен) е състояние на една система, в която отделните части са обединени в едно цяло. Тя е и самия процес на обединяване на частите на цялото, което в учебния процес има огромно евристично значение. В древността се е знаело, че цялото е „повече” от сумата на съставлящите го части. Това „повече” днес наричаме интегрален ефект. Интеграцията (интегративната дейност) е процес, който включва обединяване, синтезиране, йерархизиране, системообразуване.

Интеграцията се реализира като:

- се установяват характеристиките на цялото и неговите части;
- се структурират частите и се установи йерархия във връзките и взаимодействията;
- се установи появата на нови черти и особености в цялото.

Въпросът за интегративните взаимовръзки между учебните дисциплини се поставя периодично в процеса на развитие на образованието. За сферата на образованието е изключително важно обстоятелството, че интегративният подход е не само стратегия на мисленето, но и на действията, че очакваният интегрален ефект може да се реализира чрез единството на двете форми на дейността – мисловна и практическа. Този ефект обаче може да се реализира, ако в образователния процес тази стратегия се овладява и използва от учителите и учениците. Предимствата на интегративния подход са в това, че акцентира върху свойствата на цялото, върху неговите възможности, които не се съдържат в частите, интегрирани в цялото.

Интегративният подход е стратегия на образователната реформа, защото осигурява директни пътища към постигането на генералната цел на образованието – многостранно развитие и реализация на личността. Интегративният подход е стратегия на двуединния субект на учебновъзпитателния процес – учителите и учениците, чрез която се стимулират интегративните тенденции в учебно-възпитателния процес.

Чрез интегративния подход се изследват и стимулират системността и целостта на образователната система, като по този начин се създава важно условие за стратегията на нейното развитие и усъвършенстване. Това повишава ефективността на образованието, защото оптимизира връзките между целите, съдържанието и организацията на педагогическия процес. Този ефект има различни проявления в образователното дело: ефект от взаимодействие на цялото и частите; ефект от решаващото звено във веригата от взаимодействащите си части; ефект на интелектуализацията на педагогическата дейност; ефект на целеполагащото мнение и действие; ефект на конструктивното мислене и действие в учебно-познавателния процес. Образованието е цялостна система, така както и човешката личност.

Интегрираният урок е взаимодействие между учебно съдържание, предопределящо надграждане на педагогическите цели. Това е така, защото при реализирането му в една тема се обединява учебно съдържание от няколко дисциплини.

Такъв урок има сложна структура. В съдържанието му, от една страна, е предпоставен определен тип отношения между компонентите (равенство или неравенство), а от друга – някаква сила на тяхното взаимопроникване (слаба, средна, силна). Във връзка

с това се разработват новите учебни програми, в които осъществяването на между предметни връзки намира важно място. Особено интересен е проблемът за осъществяване на интегрални взаимодействия в изучаването на български и чужд език. Изтъква се, че чрез единния подход към лингвистичните явления в обучението по роден и по чужд език се постига комплексно въздействие върху ученика. В резултат на въздействието и взаимопроникването на знания се получава качествено ново, синтезно по своя характер познание. Учениците достигат до качествено нова степен на осмисляне на учебното съдържание като интегрална цялост, у тях се изгражда способност за пренос и обобщение на синтезни знания и умения при изучаване на други сложни явления и процеси, формира се нагласа, стил на синтезно мислене и действие. Интердисциплинарна интеграция в обучението по английски език се наблюдава при разкриването на взаимозависимостта и взаимодействието се превръща в преповтаряне на вече изучен материал по отделната учебна дисциплина (български език и литература, руски език, история и цивилизации, география и икономика, биология и здравно образование, химия и опазване на околната среда, музика и други), което прави знанията устойчиви и приложими в широка сфера.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА УЧЕБНАТА ДОКУМЕНТАЦИЯ – УЧЕБНИ ПРОГРАМИ ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК И ОСТАНАЛИТЕ УЧЕБНИ ПРЕДМЕТИ С ОГЛЕД ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ИНТЕГРАТИВНИЯ ПОДХОД И УСВОЯВАНЕ НА ЖИТЕЙСКИТЕ УМЕНИЯ

Още през 19. век един български поет, писател, енциклопедист, журналист и етнограф – Любен Каравелов, стига до извода, че „всички тези предмети имат значение само когато са съединени в едно, когато един предмет помага за развитието на друг“.

В образователната политика на развитите държави се отделя особено място на разширяване комуникативните възможности на учениците във връзка с интегрирането им в обществото. Една от основните задачи на българското средно образование е нова стратегия в обучението по роден и по чужд език. Поставят се изискванията да се използват нови интерактивни методи за преподаване с цел да се създаде по-голям интерес, да се засили практическата насоченост на обучението и съвременното ръководене на учебната дейност в класната стая, така че ученикът да бъде активен участник в процеса.

Стратегия на ЕС „Европа 2020“ очертава актуалните приоритети в образователната политика, свързани с развитието на нови технологии, иновации и осигуряване на заетост. Създадена е Европейската квалификационна рамка, осигуряваща съпоставимост на придобитите знания и умения, очертават се основните ключови компетенции, сред които важно място заема владеенето на чужди езици.

България като част от европейското икономическо пространство се стреми максимално да следва добрите практики във всички сфери на социалния и обществен живот и да допринесе за европейската интеграция. Една от тези области е образователната, в която се обръща заслужено внимание на английския език. Като *lingua franca*, той отдавна се е превърнал в международно средство за общуване, факт, който по своята същност налага превръщането на изучаването и преподаването на английски език в осъзната необходимост в много държави в Европа и по света, в това число и България.

Идеите на съдържателно-езиковото интегрирано обучение (СЕИО) придобиват нарастваща популярност през последните двадесет години. Те се позовават на паралелното интегрирано изучаване на чужд език и учебно съдържание (което няма лингвистична насоченост) с цел развитие на уменията и познанията на обучаваните както в сферата на езика, така и по съответния предмет. СЕИО позволява ефективното изучаване на всеки чужд език като по този начин осигурява възможност за запазване на културното многообразие на Европа, както и за утвърждаване на многоезичието на европейските граждани като ценност, която да бъде призната и съхранена за бъдещите поколения.

На европейско ниво различни документи ясно заявяват необходимостта от придобиването на компетентности по повече от един чужд език – което е и в основата на политиката на ЕС за възможности за обучение по майчин плюс други два езика. За езиковото обучение в Европа основополагаща е Общата европейска езикова рамка (ОЕЕР), която служи като основа за сближаване на езиковите политики в страните от Европейския съюз, за сравнимост и прозрачност на езиковите квалификации, за създаване на нови учебни програми, обучителни курсове, учебни материали и инструменти за оценяване на езиковите компетентности по всички модерни европейски езици. Рамката не е документ, „застинал във времето“, а продължава да се развива. Така например, редица изследователи се насочват към новите посоки, които ОЕЕР трябва да следва, за да отговаря с по-голяма точност на променящите се обстоятелства в национален, европейски и глобален мащаб.

С концепцията за ключовите компетентности се извежда на преден план обучението, ориентирано към резултати, и се акцентира върху прилагането на знания в реални ситуации от живота, като по този начин образованието се оттласква от традиционната си предметна ориентираност, залагайки на изграждането на ключови компетентности – интегрирано през всички предмети. Рамката се описват осем групи от ключови компетентности, сред които са общуване на роден, съответно на чужд език, основни умения в областта на математиката, природните науки и технологии, дигитални компетентности, умения за учене, обществени и граждански компетентности, инициативност и предприемачество и културна осъзнатост и творчество и културни компетентности. Всички ключови компетентности се считат еднакво важни, те се припокриват и са взаимосвързани. И което е по-съществено – разтворени са и се придобиват интегрирано, чрез обучението по всички учебни предмети.

Излизането от сферата на конкретния учебен предмет предполага въвеждане на контекст на ученето на основата на общочовешки теми. Например в часовете по математика се прилагат знания и умения, усвоени в часовете по български език, обучението по физика се опира на вече изученото по математика, в часовете по технологии и предприемачество активно се използва наученото по човекът и природата и по английски език и пр. Учебните програми по всеки учебен предмет и клас в последния си раздел предлагат богати идеи за такива между предметни връзки.

Разбира се, изграждането на урока върху глобални теми и осъществяването на връзки с другите предмети изисква целенасочени усилия от страна на учителя и екипна работа с останалите му колеги. Но усилията си заслужават, тъй като по този начин учениците виждат света в неговата цялост и приложимостта на чисто емпиричните знания и ученето става по-смислено – с по-дълбоко разбиране на учебния материал. Това изисква излизане на учителя от зоната му на комфорт и прекрачване отвъд тясно научната експертиза за съвместно планиране с останалите учители, за общи подходи при работа върху свързващи теми и/или понятия, за споделяне на методи и средства за изграждане на отделни ключови компетентности през друг предмет. Интегрирането на програмите по различни учебни предмети, във всички степени и етапи от средното училище, е осмислена не само на общо концептуално ниво, но и на базата на конкретна синхронизация и практическа приложимост. При анализа на учебните програми се вижда, че идеята за интеграция на учебното знание е заложена в явен вид и описана детайлно по класове и предмети, както и съотнесена към ключовите компетентности.

Интегративните процеси в училище имат различни стратегически цели. Крайната цел е да се достигнат частнонаучни теоретични знания. В този смисъл интеграцията се осъществява с вътрешно предметните и между предметни взаимодействия. Между предметната интеграция съществено обогатява вътрешно предметните взаимодействия.

МОДЕЛИ ЗА ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИНТЕГРАТИВНИЯ ПОДХОД В ОБУЧЕНИЕТО ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

В учебните часове съществуват различни форми на интеграция:

- организационна, която оформя и крепи създаването на учебни комплекси, образователна мрежа и др., като единство на образованието;
- на учебното съдържание, която е свързана с интегриране на съдържанието на различни учебни предмети в контекста на решаване на житейски проблеми;
- на концепции, технологии и методи на обучение.

Различават се структурни и функционални интегративни тенденции. Структурните са свързани с характера на научните знания и степента на обобщеност и абстрактност. Обучението по английски език е повлияно от тези различни форми на интегративните тенденции. Функционалната интеграция се изразява в центрирането на учебното съдържание около важен принцип, идея или тема. Тематично ориентираният подход е най-често представения за качествената интеграция. Тук спада и работата по проекти, в които се включват знания от всички учебни предмети и сфери на живота – като се започне от семейството, храни, дрехи, празници и традиции, премине се през любимите филми, музикални изпълнители и спортисти и се стигне до световно утвърдени учени и постижения в науката.

Кои са причините, които определят необходимостта от прилагането на интегрирания подход в обучението по английски език?

- Необходимост от интегрирано обучение за фронтите на езика.
- Разрастването на световната взаимосвързаност (глобализацията), глобалните проблеми и задълженията ни за намиране на правилни решения изискват пряка връзка на обучението с глобални въпроси.

▪ Екологичните въпроси, които добиват все по-глобално значение и имат силен социален отзвук имат своето място в обучението и по английски език.

▪ Необходимост от правилно съотношение между съдържанието на обучението по английски език и подготовката на учениците за социалната им реализация, което е важно в процеса на изграждане на личностни и обществени нагласи. Необходимо е учениците да се запознаят с различни предмети, да развият интердисциплинарни умения и способности, за да откриват и изясняват проблеми и прилагат получените знания и умения за да ги решават. Важно е да се формира у учениците холистичен поглед към света.

▪ Свободата учениците да избират предмети, които имат отношение към техните интереси и необходимост от намаляване на броя на учебните предмети на всеки етап от преподаването. Границите на различните предмети се променят и се появяват нови такива. Интегративният подход увеличава трансформацията на преподаване, т.е. учениците по-лесно забелязват вътрешното съотношение между понятията, принципите и концепциите, защото се следва идеята структурата на знанията да отразява структурата на отделната наука.

▪ Интегративният подход дава възможност на учители по различни предмети да планират и преподават заедно, повишава сътрудничеството между тях, засилва се връзката между знанията получени в живота и в училище.

Като основни идеи в обучението по английски език, които осигуряват интегрирано обучение могат да се посочат следните:

▪ Ученико-центрираната система на преподаване, която е в центъра на обучението по английски език и е основният детерминатор на всички особености на обучението.

▪ Обучението да има жизнен характер. Процесът на изучаване на езика да не е само подготовка за живота, бъдеща реализация или професия, а да бъде пълноценно изживяване за всеки ученик.

▪ Обучението по английски език да бъде активно.

Интегративните тенденции в обучението по английски език трябва да се разглеждат в контекста на идеите на конструктивизма. Основната предпоставка на конструктивизма е интегрирането на знанията да не се приема пасивно, а да се развива като учениците изграждат сами своите знания. Съвременните методи или по-точно тези, които добиват

съвременен облик с широкото навлизане на информационните технологии в живота привличат все повече последователи сред действащите учители и методистите. Някои от тях играят водеща роля при реализирането на интегративния подход.

Задачите на интегративното обучение се решават най-сполучливо, когато обучението се реализира по пътя на откриването, т.е. като се използва изследователския метод. Този метод е важна част от обучението, базирано на проучвания, които изграждат нови знания. Учениците се стимулират да поставят под въпрос своите текущи познания по дадена тема и да определят кои допълнителни знания са им необходими, за да продължат. Учениците провеждат експерименти и демонстрират разбиране на изследваните концепции. Те получават подходящи насоки, за да постигнат желаните резултат. Този метод има своето приложение за учениците в гимназиалния етап на средното училище.

Прилагането на методът на проектите и неговата разновидност проектно базираното обучение е метод, който добива съвременен облик чрез прилагането на информационните технологии. Проектната дейност по своя характер е насочена към обединено постигане на определена ясно поставена цел. Основните елементи на всеки проект са – дейност, интеграция и цел. Проектите са свързани с жизнените интереси на учениците и прилагането на този метод прави знанията цялостни, обединени и интегрални. Това е възможно, когато се прекрочат границите между отделните учебни предмети и се осъществи интеграция в обучението.

Използването на интегративният подход е свързано и с прилагането на проблемноориентирания метод (проблемно учене). Той се основава на индуктивни или дедуктивни доказателства, налага преработване на усвоената информация, за да се получи нова информация и да се реши поставения проблем. Интегративните тенденции тук се съдържат не само в предметните знания и умения, но и в общо учебните умения, които имат значение за личностното израстване на ученика.

При изредените по-горе методи е важно да се подчертае, че те са преобладаваща практическа ориентация. Това позволява учениците да извършват експериментална работа, да работят на терен, да анализират събрани данни, да обясняват и прогнозираат. Реализирането на интегративните тенденции на по-високите равнища изисква осъществяването на кооперативно (съвместно) учене. То се структурира чрез груповата и екипната работа. Работейки заедно учениците получават неформално обучение по социални умения и се убеждават, че човешките знания се добиват от много учени от различни области, чрез съвместна дейност и сътрудничество. Всички тези методи са базирани на конструктивистките идеи като всеки един от тях има и различни възможности и ограничения в процеса на интегрирането обучение. Методите на обучение са динамични и постоянно повтарящи се в съответствие с развитието на обществото и технологиите и затова не е целесъобразно да се търси и обосновава каквото и да е съотношение между тях.

Проектно-базираното обучение е подход, чрез който учениците: придобиват умения да откриват, изследват и развиват познанията си в определен познавателен контекст; работейки в екип и група, придобиват умение да предлагат различни начини и изработване на краен продукт чрез конструиран контекстуален процес. Проектно-базираното обучение е субектно ориентирано спрямо познавателния процес, активността и мотивацията на учениците. Ролята на учителя е да служи като треньор, режисьор, сценарист, т.е. да учи как да се постигне резултат.

Оценяването на интегрираното преподаване на английски език се извършва по различен начин в зависимост от различните нива на интегриране и с различна цел. Препоръчват се следните методи за оценяване на техните знания и умения: тестове за измерване на постиженията, устни и писмени анкети, диагностично интервю, неформална обратна връзка от всички групи, лични разговори с всеки ученик, минутни доклади, работни протоколи и др. Съществен компонент на оценяването е самооценяването на учениците и

на учителя. Това може да бъде важен източник на информация при оформянето на крайната оценка, за насърчаване на обучението на учениците и за насочване на работата на учителя.

Интегративните тенденции в обучението по английски език изискват прилагането на непрекъснато обогатяваща и обновяваща се система от методи и средства за обучение и за оценяване на основата на прогресивните тенденции и новите постижения на дидактиката и информационната технология. До каква степен прилагането на интегративния подход в обучението по английски език повишава неговата ефективност? Това е въпрос, чиито отговор изисква сериозно и продължително проучване за откриване на основните фактори, които оказват влияние върху ефективността на този подход. Световният опит в прилагането на интегративния подход в обучението е разнообразен, богат и специфичен за всяка страна.

Традиционният урок като основна организационна форма в училище може да бъде осъвременен и конструиран така, че да поставя учениците в активна, действена субект – субектна позиция. Урокът – уникален и различен, повишава ефективността и привлекателността на обучението. Ето защо, като учител се опитвам да внеса в урочната традиционна форма нови елементи: да преподавам учебното съдържанието по английски език като активно включвам познавателни елементи и от други учебни дисциплини. Обръщам се към всички учебни предмети и там, където успявам да намеря допирни точки ги включвам в часовете. Усилията ми са насочени към превръщането на урока в един миниспектакъл, в който всеки участник има своя собствена роля и така усвоява знания, формира умения, преследвайки сам знанието. За тази цел трябва да се подберат и използват методи на работа, които са интересни за учениците и повишават тяхната активност.

Съвременният учител трябва да приеме предизвикателството да подготви учениците с оглед на тяхната реализация в бъдеще. Необходимо е да намери начини да мотивира учениците, да ги направи активни субекти в процеса на обучение, като отчита индивидуалните им интереси и ги поставя в организирана и подкрепяща учебна среда.

Съвременните ученици трябва да бъдат провокирани и заинтригувани да мислят, да развиват творческите си способности, да търсят и да намират свои собствени нестандартни решения. Изграждането на активни, творчески и самостоятелни личности изисква в обучението да бъдат използвани форми и методи, които да гарантират усвояване и интегриране на учебното съдържание, да стимулират мисловната дейност, да осигуряват мотивация и желание за учене.

Ето няколко примера от моята практика:

- В пети клас с колеги по математика, география и икономика и руски език, представихме пред родители, урок в който учениците трябваше да напишат и изпратят писмо на дядо Коледа с желанията си за предстоящия празник. Необходимо беше да изчислят за колко време, в зависимост от използвания транспорт, ще пристигне в Лапландия, преведеното на английски и руски език писмо.

- В шести клас, използвайки наученото в часовете по български език и литература, история и цивилизации и английски език, учениците трябваше да съставят биография на Христо Ботев, която след допълнителна работа (изготвяне на рисунка, постер или Power Point презентация) да представят на 2 юни.

- В дванадесети клас в часовете по делова кореспонденция на чужд език (в нашето училище тази учебна дисциплина се изучава от учениците в специалност „Икономист“), прилагайки усвоените знания по български език и литература, английски език, информатика, информационни технологии и делова кореспонденция, изготвят автобиография, заявление, мотивационно писмо и други документи, като ползват предоставените ресурси в <https://europass.cedefop.europa.eu/>.

- Учениците от специалност „Програмно осигуряване“ в дванадесети клас в часовете по чужд език по професията, използвайки наученото в часовете по английски език и професионалните предмети, разиграват различни ситуации от професионалното ежедневие като диалози, ролеви игри, сценарии, работят по казуси, изготвят и презентират

рекламни материали за компютърни устройства, програмни продукти и други. По този начин учебните дейности се характеризират с активно ангажиране, изследователска активност, решаване на проблеми и кооперативност. учениците биват поощрявани да интерпретират информация, да водят дискусии и диалози, придобиват езикови знания и развиват и усъвършенстват умения в говорене и слушане.

Посочените форми на обучение се стимулира стремежът към използване на различни социални форми на работа. Освен фронталното занятие се работи по двойки, на малки групи, формират се различни екипи. Това повишава и социалната компетентност. Интегразивното обучение следва спираловидната прогресия, поставя учениците, а не преподавателя, в центъра на внимание, изисква активни усилия. Предимствата са, че поощрява креативността и инициативността, въвлича и ангажира учениците, прави ги поотговорни, стимулира когнитивното развитие, развива умения за работа в екип, води до преодоляване на страха от езикови грешки. Проблемите са свързани с нееднаквата подготовка, личен опит и различното ниво на езикова компетентност, различните стилове на учене и темпове на работа.

Посочените примери са още едно доказателство, че интердисциплинарното обучение, като система от активни, репродуктивни и интегриращи се дисциплинарни подходи, е продиктувано от потребностите на високотехнологичното общество. Интердисциплинарността като взаимодействие между дисциплини (учебни предмети) се разбира като познавателно взаимодействие между определени благодатни теми за постигане на познанието чрез различни перспективи и методически плурализъм. Тук водещият фактор е учителят, който насочва познавателната активност на учениците като им посочва по какъв начин да използват известните им ресурси.

Съвременните тенденции при педагогическия дизайн са фокусирани върху учебни дейности, които изграждат знания, умения и отношения чрез решаването на житейски проблеми, дискусии и сътрудничество между обучаваните. Основна роля на учителя е ролята на „посредника“, който формулира задачи, контекст и средства за изпълнение на задачите, подпомага учениците и предоставя информация за резултатите. Интегразивния подход в обучението насърчава всички участници в него към по-пълноценни, креативни и ефективни педагогически взаимодействия, затова често е наричан „преподаване на мислене“. Той провокира учителя да създава познавателна среда за творческа рефлексия, ангажира към проблемно-ситуативно проектиране на процеса на познание и влияе положително на познавателните, емоционалните и мотивационните нагласи на учениците. Чрез интердисциплинарното обучение се утвърждава самочувствието, усеща се само ефикасността и се утвърждава страстта за дейност в общността. Интердисциплинарното обучение помага на учениците да откриват и преодоляват заедно, на емпирично ниво, стереотипи и предразсъдъци, помага да се насърчи ученето, развива критическото мислене, развива различни учебни техники и умения да се разбират множество гледни точки. Интердисциплинарното обучение е предизвикателство, свързано с философията на промяната. Само чрез интердисциплинарното обучение можем да отговорим на предизвикателството, свързано с ефективността да боравим на емпирично ниво с многообразието на информационното общество, така че да моделираме новия тип личност у младото поколение.

ОБОБЩЕНИЕ И ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Интегразивните тенденции в обучението по английски език и останалите учебни предмети трябва да се свържат органично с целите на обучението и адекватни на тях методи на преподаване.

Използването на интегразивния подход в педагогическия процес развива потенциала на учениците, мотивира ги за по-задълбочено изучаване на предметите, показва практическото приложение на получаваните знания в реалния живот. Интегразивният

подход допринася за приоритетно развитие на логическото и критическото мислене на учениците, развитие на тяхната инициативност и находчивост, придобиване на способност да боравят свободно с различни източници на информация.

Интегративният подход в образователния процес стимулира познавателната, емоционалната и волевата активност на учащите се в усвояване единството на света, развива тяхното логическо и образно мислене, мотивира ги към изучаване на различни учебни дисциплини, изгражда умения за ориентиране в огромния информационен поток. Той е средство за синтезиране на знанията на учащите се в убеждения и поведение, в качества на многостранно развита личност, способна да се развие в живота. При това се повишават учебно-познавателните резултати и ефективността на процеса на обучение като цяло.

В заключение смятам, че ефективността на прилагането на интегративния подход в обучението и конкретно в обучението по английски език зависи основно от професионалната компетентност на учителите и от тяхната съзнателна мотивация да го прилагат. Добре е учителите по английски език да се ангажират постоянно с иновациите в обучението, да създават условия за интеграция и да имат желание да я правят.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030)
2. Андреев, М. (1996) Процесът на обучението. Дидактика. С.
3. Андреев, М. (2000) Дидактика. С.
4. Белова, М. (1999) Проекциите на бъдещето в образованието днес. // Образованието днес - образование за утре. Българо-италиански симпозиум 6.-7. октомври 1998 г. Ред. Г. Бижков и др. С.
5. Денизов, Б. (2004) Актуални проблеми на преподаването на чуждия език във ВУЗ. // Трета международна конференция: Езикът - средство за образование, наука и професионална реализация, 8-10 юни 2004, В.
6. Арнаудова-Отузбирова, А. (2016) Интегративен подход за изучаване на английски език, чрез екологично учебно съдържание Педагогически факултет, Катедра предучилищна и начална училищна педагогика, Тракийски университет – Стара Загора